Samfunnsviternes forskningspolitikk

Vedtatt av Samfunnsviternes landsmøte 2009

Samfunnsviternes forskningspolitikk bygger på Akademikernes forskningspolitikk og inndeles i følgende hovedpunkter:

- Forskning er en forutsetning både for et konkurransedyktig og kunnskapsintensivt næringsliv og for en god offentlig sektor.
  - Norsk næringsliv konkurrerer internasjonalt på et høyt innovasjonsnivå og høy grad av kunnskap – det forutsetter at forskningsbasert kunnskap, utvikling og innovasjon stimuleres.
  - Verdens beste offentlige sektor forutsetter kompetente medarbeidere, men også et høyt bevissthetsnivå og forskningsbasert kunnskap omsammenhenger og konsekvenser av ulik politikk. Her har samfunnsvitenskap og HF-fag en helt sentral rolle, og styrket forskningsinnsats er derfor en nødvendig forutsetning for fortsatt utvikling av velferdssamfunnet.

- Det må sikres tilstrekkelige ressurser til grunnforskning, slik at grunnforskningen ikke blir nedprioritert til fordel for anvendt forskning.
  - Anvendt forskning gir svar på kjente spørsmål, mens grunnforskningen stiller nye spørsmål. Utvikling av paratkunnskap har vist seg viktig i mange sammenhenger, og gjør oss som samfunn i stand til å forstå utviklingstrekk som er vanskelige å forutse eller planlegge for.

- Forskningspolitikken bør i større grad samordnes med utdannings- og næringspolitikken. Samtidig bør forskningen være fri, åpen og i stand til å være en korrigerende og kritisk faktor nødvendig for å sikre en helhetlig kunnskaps- og verdiskapingspolitikk.
  - Samspillet mellom ulike fagdisipliner er en forutsetning for at den totale forskningsinnsatsen skal gi best mulig resultat, til beste for hele samfunnet.
  - Forskningen må kvalitetssikres og styrkes i alle fagdisipliner.
  - En sterkere satsing på real- og teknologifag må ikke gå på bekostning av samfunnsvitenskapelig og humanistisk forskning.

- Offentlig og privat forskningsinnsats må styrkes. Det må satses på universiteter, vitenskapelige høgskoler og øvrige forskningsinstitusjoner.
  - Målet om 3 prosent av BNP til forskning må opprettholdes, og innfris senest innen 2015. Den offentlig finansierte andelen må økes til minimum 1 prosent av BNP innen 2012.
  - Det må sikres stabile rammevilkår for akademia gjennom økning av basisbevilgningene.

- Det er god arbeidsgiverpolitikk å være aktiv med å engasjere forskere og studenter til oppdrag i egen virksomhet. Det bør også legges til rette for at egne ansatte oppmuntres til kompetanseheving i form av doktorgradsarbeid.

- Det må satses langsiktig strategisk på områder der norsk forskning har utviklet eller kan utvikle komparative fortrinn og benyttes der det er behov for denne, nasjonalt og/eller internasjonalt.

- Norge har relativt lange, og meget gode tradisjoner innen samfunnsvitenskapelig og humanistisk forskning, med mange internasjonalt anerkjente forskere. Denne forskningen bidrar til økt forståelse av viktige samfunnsprosesser og endringer, noe som igjen legger grunnlaget for at bedre beslutninger tas. Fortsatt satsing på slik forskning setter oss enda bedre i stand til å bidra internasjonalt, både i fredsprosesser, innen bistand og som kompetansepartner for utvikling i deler av verden der dette er høyst påkrevet.

- Forskernes lønn og øvrige arbeidsvilkår må styrkes vesentlig, og forskerutdanningen må styrkes. Dagens lønnsnivå hindrer nødvendig rekruttering til vitenskapelige stillinger, også når det gjelder rekruttering av utenlandske forskere til norske miljøer.
  - Manglende forutsigbarhet er påfallende innen akademia, og langvarig bruk av midlertidige stillinger er et av hovedproblemene. Antallet faste stillinger må derfor økes betraktelig, samtidig som man bør innføre rekrutteringsprogram i stedet for dagens midlertidige stillinger ved universiteter og høgskoler.

- Forskningens kvalitet sikres først og fremst gjennom kompetente forskere i attraktive forskningsmiljøer med høyt vitenskapelig refleksjonsnivå, tilstrekkelige ressurser og god, strategisk ledelse.
  - Man trenger en langsiktig plan for rekruttering til vitenskapelige stillinger, blant annet ved fortsatt å øke antallet doktorgradsstipender. Norge bør ha som mål at det avlegges 2000 doktorgrader årlig innen 2015, og en tredjedel av disse bør være innen samfunnsvitenskap og HF-fag.

- Norsk forskning må tilfredsstille anerkjent forskningsetikk og internasjonale kvalitetsstandarder og tilstrebe høy grad av originalitet, kvalitet, faglig relevans og samfunnsmessig nytteverdi.
  - Formidlingen av forskningsresultater må styrkes og prosjektbeskrivelser for forskningsprosjekter bør inneholde en plan for resultatformidling.
  - Samfunnsviterne mener forskningsresultater må gjøres offentlig tilgjengelig, så fremt dette ikke bryter med forutsetninger gitt av oppdragsgivere i forbindelse med finansiering.

- Universitets- og høgskolesektoren må organiseres etter hensynet til de faglige oppgavene, spesielt forskning og undervisning. Organiseringen må sikre robuste fagmiljøer av tilstrekkelig størrelse.
  - Sterke fagmiljøer er et viktig kriterium når valget står mellom å velge en vitenskapelig karriere eller andre karriereløp. Valg av en vitenskapelig karriere er ofte det samme som å velge bort de fleste andre karrieremuligheter for samfunnsvitere og humanister. Dette fordrer at virksomhetene organiseres på en måte som hindrer utstøting, og der fagmiljøene ikke blir for små og sårbare.

Det må være en jevn fordeling av kvinner og menn i forskerstillinger på alle nivå.
- Samfunnsviterne mener kjønnmessig balanse og likelønn bør etterstrebes i alle deler av arbeidslivet, også innen forskning. Det bør rettes et spesielt fokus mot lederfunksjoner innen forskning, der andelen kvinner er lav.